

BALIK ve BALIKÇILIK

Kuruluşu : 1953

İÇİNDEKİLER

Türkiye'de Mersin Bahğı Yakalama Aletleri	1
Alabahklar (III)	10
Sinağrit ve Avelğı	16
Dünya Balıkçılık Âlemi	20

CILT: XVI

SAYI: 10

EKİM 1968

ET ve BALIK KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TARAFINDAN YAYINLANIR

BALIK ve BALIKÇILIK

Sahibi: ET VE BALIK KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu Sayıda yazı işlerini fiilen
idare eden

ORHAN KARAATA

Adres ve Müracaat Yeri

ET VE BALIK KURUMU
BALIKÇILIK
MÜESSESESİ MÜDÜRLÜĞÜ
BEŞİKTAŞ — İSTANBUL
Telefon: 47 39 30

Abone Şartları :

YILLIK	15	LİRA
HARİCE	30	LİRA
İlan Ücretleri Müdürlükle kararlaştırılır.		

Not : Basılmak üzere gönderilen yazılar, Heyetçe incelenir, uygun bulunurlar basılır.

Kapak Resmi : Dünya'daki deniz balık avcılarının yardımcısı, bir nev'i canlı balık bulma cihazı: MARTI KUŞU

Baskı T: 30.10.1968

26 Kasım 1968

Devlet Nüshası

BALIK ve BALIKÇILIK

Kuruluşu: 1953

Et ve Balık Kurumu tarafından her ay yayınlanır

CİLT: XVI

SAYI: 10

EKİM: 1968

TÜRKİYE'DE MERSİN BALIĞI YAKALAMA ALETLERİ

(Kısım 1)

Dr. T. Mengi

GİRİŞ

Balıkçılar balıkların belli zamanlarda uğradıkları yerlerde balığın geçme süresi boyunca geçici mesken kurarak bu süreden en verimli şekilde istifade yoluna giderler. Geçici olarak kurulmuş olan bu gibi yerlere «sezon köyleri» denmektedir. Türkiyede mersin balıkçılığı genel olarak Yeşilirmak, Kızılırmak ağzlarına kurulmuş olan sezon köylerinde, Sakarya ağzında ise buraya müsait şekilde kurulmuş olan Karasu'dan yapılmaktadır.

Buralar hazinenin malı olmakla beraber alâkalı bir guruba veya şahsa belli bir süre için kiralanmaktadır. Saha olarak kirlanan yer nehir ağzından itibaren 3 mil nehir içerisine doğru, 3 er mil her iki kıyı boyunca ve 3 mil de denize açılan sahadır. Bahsedilen yerlerde olta ile denizde şubat-haziran, nehirde nisan-temmuz aylarında balık yakalanmaktadır.

Ağlar yalnız denize atılmaktadır ve mersin balığı için sezon şubat-haziran dönemidir. Genel olarak iyi av ayları şubat, mart, nisan, mayıs olmakla beraber şubatin çok soğuk geçtiği senelerde mart ayı en verimli aydır.

Balık yakalamada kullanılan aletler mersin balığının tipik yakalama aleti olan ve «karmak» denen bir çeşit paraketa «ki burada ya pareketanın her iki oltasından bir tanesi veya herbiri kancaya bağlanan mantarla yüzdürülür», uzatma ağları ve fanyalı ağlardır.

Memleketimizde şu mersin türleri bulunmaktadır:

Tür	AKŞIRAY 1954	SLASTENENKO 1955-1956
Huso huso	Mersin morinası	Büyük mersin b.
Acipenser nudiventris	Şip b.	Şip, Biz b.
« ruthenus	Çuka, Çiga b.	Sterlad, Çecuga, Çoka b.
« güldenstadtii	Rusmersini, Karaca b.	Rus mersini
« sturio	Kolan b.	Alman mersin b.
« stellatus	Mersin b.	Severuga b.

SLASTENENKO huso, ruthenus, güldenstadtii ve stellatus'un havyarının kıymetli, sturio havyarının ticarî bakımdan elverişli olduğundan bahsetmektedir. A. nudiventris'in havyarından söz etmemekte, diğer balıklarda da olduğu gibi etinin taze ve tuzlanmış olarak değerlendirildiğini belirtmektedir.

Mersin balıklarından başka uzatmalarla yunus ve fanyalı ağlarla yunus, kötek ve kefal balıkları yakalanmaktadır. Hernekdar sezon köyleri avcılık zamanında dolmaktaysada, bir kısım balıkçılar, bilhassa evleri yakın olanlar bütün sene boyunca buralarda avcılık yapmakta, kendilerinince verimli olan ağ ve olta mevkilerini yazdan tutmaktadırlar. Sonra gelenler ise atacakları takımın durumunu tutulmuş yerleri gözönüne alarak ayarlamaktadırlar.

Karma veya Paraketa

Denizde 15 m derinliğe kadar ve nehirde atılmaktadır. Mersin balığının tipik yakalama aletidir. Yeşilirmak ve Kızılırmak balıkçıları tarafından kullanılan kancalar birbirlerine çok benzemektedirler. Kancaların çeneleleri ya zimba ile veya olta çubuğunun bir kısmı döğülerek incelmış olan kısmın katlanması ile meydana getirilmektedir. Kancalar Yeşilirmak ağzında Çarşamba ve Kızılırmak ağzında Bafra demircilerinden temin edilmektedir. Bir kanca takımı iki kısımdan ibarettir. Nehirde bir takım, denizde ise iki takım beraber atılır. Bir takımın iki kısma ayrılması çalışmayı kolaylaştırmak içindir.

Birinci kısım kızılçık ağacından yapılmış bir çelik ile (Şek. 1) başlar. 65 kanca ihtiva eder ve bir çelik ile son bulur. İkinci kısım bir kasa ile başlar, 64 kanca ihtiva eder ve bir çelik ile son bulur. Böylece bir takımında 3 çelik 1 kasa ve 129 kanca mevcuttur. Çelikler 10-12 cm uzunluğundadır. İki çelikli kısma erkek, bir çelikli kısma ise dişi denir. Birinci kanca mantarlıdır yüzer, ikinci kanca mantarsızdır ağırlığı ile zemin üzerine yatar ve diğer kancalar aynı şekilde bir mantarlı ve bir mantarsız olarak devam ederler. Birinci kısmın ilk ve son kancası mantarlıdır. İkinci kısmın ise kasa tarafındaki ilk kancası mantarsız, son kancası mantarlıdır.

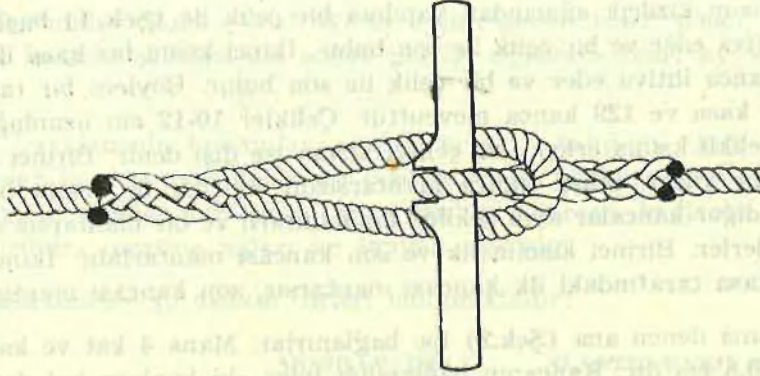
Kollar mana denen ana (Şek.2) ipe bağlanırlar. Mana 4 kat ve kalınlığı takriben 0,8 cm dir. Kancanın bağlandığı ipler «ki bunlara kol denmektedir» arasındaki mesafe ölçülmüş olan takımlarda 19 dan 24 cm ye kadar değişmektedir. Böylece bir takımın uzunluğu 24,65 ile 31,00 m arasında değişmektedir. DEVEDJIAN (1926) bu mesafeyi 25 kulaç olarak vermektedir.

K a n c a l a r demirciler tarafından 0,4 mm kalınlığındaki demir çubuklardan yapılmaktadır. Böyle bir kanca tabii büyüklüğünde Şekil 3 de görülmektedir. Kanca boyu 150 mm civarındadır. İç açıklığı 53 mm, uç uzunluğu 70 mm dir. Çene sivri uçtan takriben 50-55 mm uzaktadır. Kancalar palalıdır.

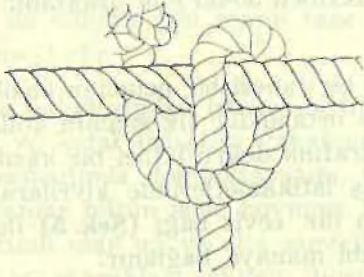
Kollar için 3 kat sicim lâzımdır. Sicimin bir tanesi bir ucundan kazık başı bağı ile kancaya bağlanır. Diğer sicimin ortasından ilk sicimin kollarının üstüne gelecek şekilde, kancanın pala tarafına doğru ikinci bir kazık başı düğümü atılır (Şek. 4). Üç sicim dönüş istikametlerinde kıvrılarak üst üste sarılırlar. Kalınlığı takriben 0,6 cm dir, ceviz bağı (Şek. 5) ile açılması önlenir ve şekil 2 de görüldüğü gibi manaya bağlanır.

Yüzdürülmesi gereken kancalar için büyüklükleri az çok değişen fakat genel olarak 65 x 60 x 45 mm boyutlarında olan mantarlar kullanılır. Mana ve kollarda kullanılan sicimden 40 cm kadar alınır, ortasından ikiye katlanır ve sicimin dönüş yönünde birbiri üzerine kıvrılarak bitim yerine bir düğüm atılır, iki katlı asloka ismi verilen kanca yüzdürücüsünün 15 cm kadar olan ipi hazırlanmış olur. Mantarlar bir şişle ortasından delinir. Aslokanın düğümsüz tarafı mantardan geçirilerek kanca üzerine şekil 6 da görüldüğü gibi bağlanır. DEVEDJIAN (1926) kol ve mantar ipi boyunu 1/2 kulaç olarak vermektedir ve şeklinde her kanca bir yüzdürücü ile teçhiz edilmiştir. (*)

(*) DEVEDJIAN (1926 Sahife 374) de görüldüğü şekilde ve kollar arasındaki mesafe ortalama olarak 40 cm olan karmak takımı Sakarya ağzında kullanılmakta ve takımındaki kanca adedi çok değişmektedir.

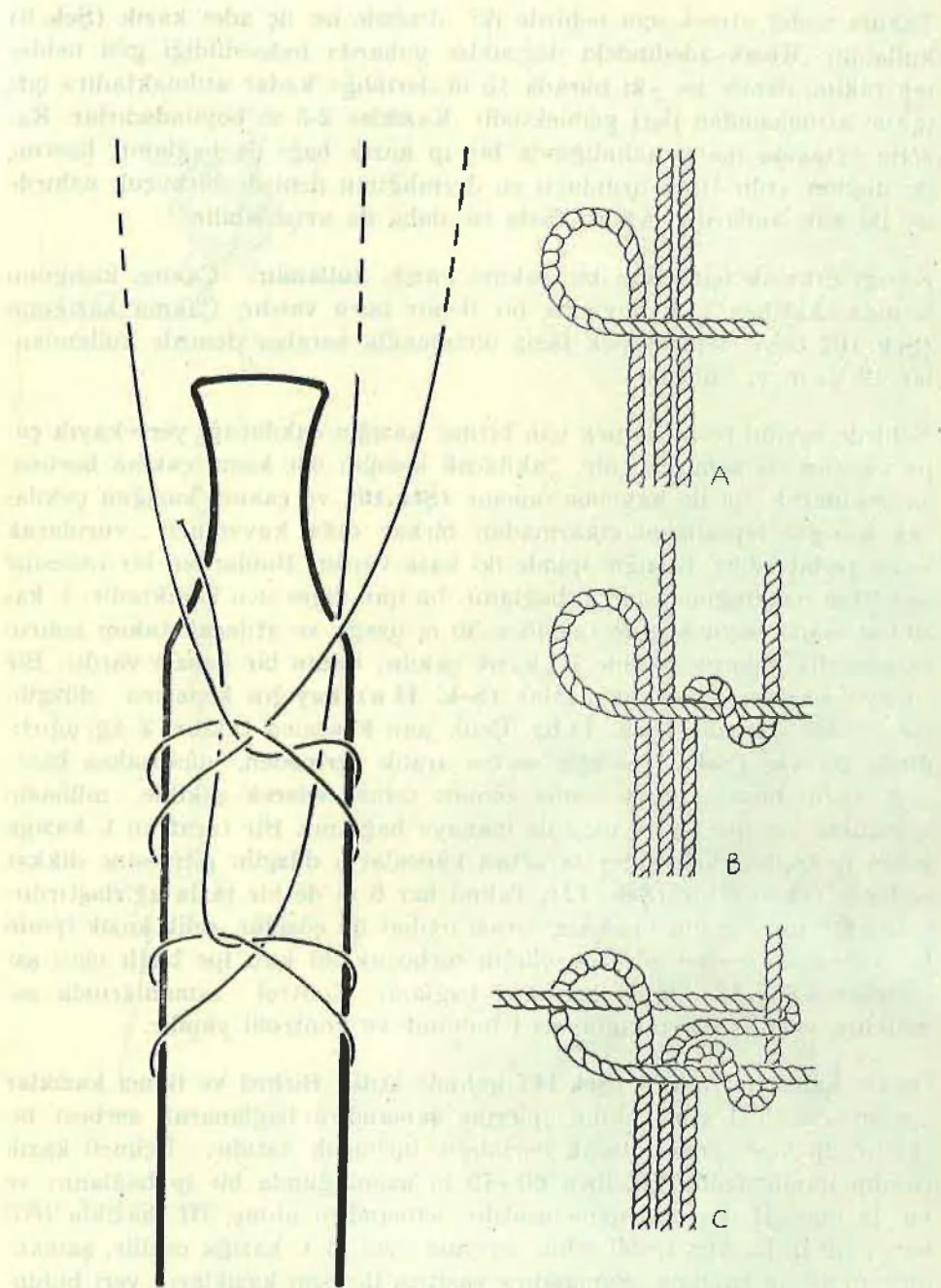
Şek. 1 Takımın iki kısmının birleştiği yer, çelik ve Kasa

Şek. 2 Mana ve manaya kolun bağlanması

Şek. 3 Mersin balığı kancası normal büyüklüğünde

Şek. 4 Kancanın bağlanması

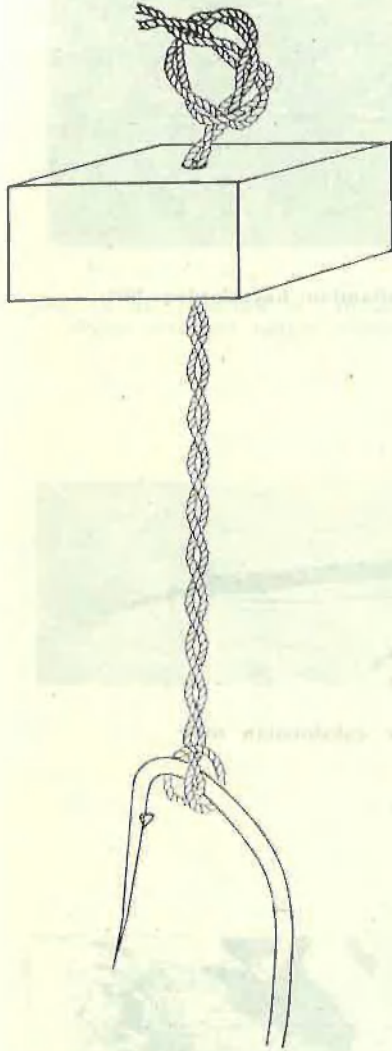
Şek. 5 Ceviz bağı

Takımı tesbit etmek için nehirde iki denizde ise üç adet kazık (Şek. 9) kullanılır. Kazık adedindeki değişiklik yukarıda bahsedildiği gibi nehre tek takım, denize ise «ki burada 15 m derinliğe kadar atılmaktadır» çift takım atılmasından ileri gelmektedir. Kazıklar 2-3 m boyundadırlar. Kazığın ortasına mana kalınlığında bir ip kazık bağı ile bağlanır, üzerine iki düğüm atılır. İpin uzunluğu su derinliğinin denizde birbuçuk nehirde ise iki katı kadardır. Akıntı fazla ise daha da artırılabilir.

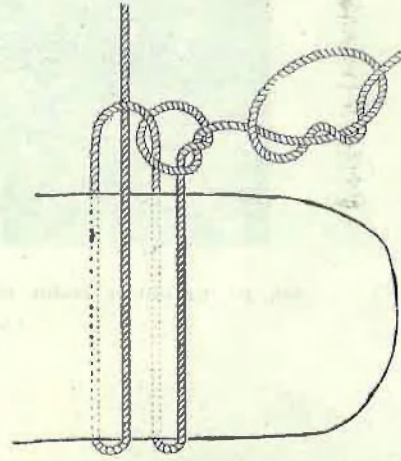
Kazığı çakmak için uzun bir çakma kazığı kullanılır. Çakma kazığının altında takriben 1 m boyunda bir demir boru vardır. Çakma kazığının (Şek. 10) boyu nehirde pek fazla olmamakla beraber denizde kullanılanlar 12-15 m yi bulurlar.

Nehirde takımı tesbit etmek için birinci kazığın çakılacağı yere kayık çapa vasıtası ile sabitleştirilir. Çakılacak kazığın üst kısmı çakma borusuna sokularak, ipi ile kayması önlenir (Şek.10) ve çakma kazığını çakılacak kazığın tepesinden çıkarmadan birkaç defa kuvvetlice vurularak kazık tesbit edilir. Kazığın ipinde iki kasa vardır. Bunlardan bir tanesine 35 - 40 m uzunluğunda bir ip bağlanır, bu ipin diğer ucu kayıktadır. I. kazıktan mana boyuna göre takriben 30 m uzağa ve atılacak takım nehrin akışına dik gelecek şekilde II. kazık çakılır, ipinin bir kasası vardır. Bir sopaya sıralanmış olan kancalar (Şek. 11 a) kayığın kenarına düzgün bir şekilde yatırılır (Şek. 11 b). Çelik ipin kasasına takılır, 2 kg ağırlığında bir taş (Şek. 7) zemin sertse aralık vermeden, yumuşaksa batacağı kısım hesab edilerek mana zemine temas edecek şekilde munasip uzunlukta bir iple kazık bağı ile manaya bağlanır. Bir taraftan I. kazığa giden ip toplanırken diğer taraftan kancaların düzgün gitmesine dikkat edilerek takım atılır (Şek. 12). Takım her 6 m de bir taşla ağırlştırılır. I, kazığın ipine gelince kazıklar arası irtibat ipi çözülür, çelik kazık ipinin bir kasasına, yerine göre derinliğin birbuçuk iki katı ipe bağlı olan şamandıra (Şek. 13) ikinci kasasına bağlanır. Kontrol zamanlarında şamandıra vasıtası ile takımın yeri bulunur ve kontrolü yapılır.

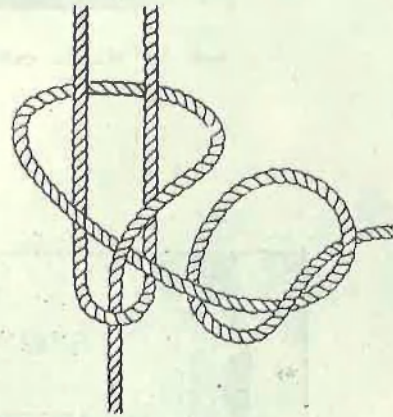
Denize kanca iki takım (Şek.14) halinde atılır. Birinci ve ikinci kazıklar aynen nehirdeki gibi çakılır, iplerine şamandıra bağlanarak serbest bırakılır. İp boyu genel olarak derinliğin birbuçuk katıdır. Üçüncü kazık çakılıp ipinin ucuna takriben 60 - 70 m uzunluğunda bir ip bağlanır, ve bu ilk önce II. kazığın ipine uzatılır, şamandıra alınır, III. kazıkla irtibatı olan ip buraya tesbit edilir ve yine aynı ip I. kazığa çekilir, şamandıranın altına bağlanır. Şamandıra vasıtası ile hem kazıkların yeri bulunmuş, hem de her kazığın ipi takımı bağlamak için yukarı çekilecek hale gelmiştir. I-II ve II-III. kazıklar arasındaki mesafe mana boyu kadardır ve kazıklar denize doğru açık bir V teşkil edecek şekilde çakılırlar.

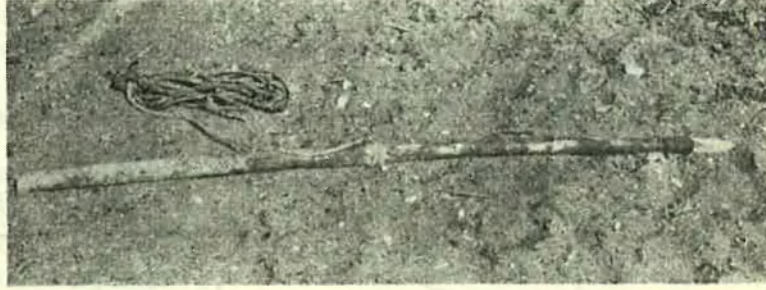
Şek. 6 Mantar, kanca ve bağlanması

Şek. 7 Ağırlık olarak kullanılan taşın bağlanması

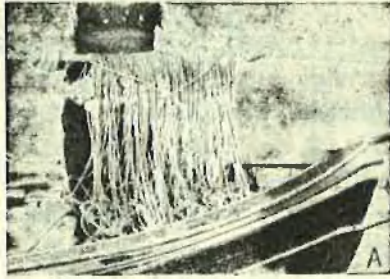
Şek. 8 Matis bağı

Şek. 9 Takımları tesbit etmek için kullanılan kazıklardan biri

Şek. 10 Kazık, çakma kazığı ile çakılmadan önce

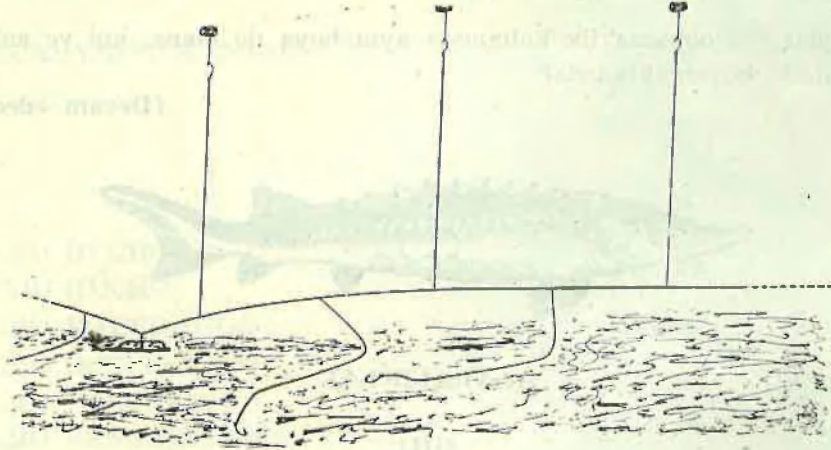
Şek. 11 Takım hazır vaziyette (A) ve atılmak üzere kayığın kenarına yatırılarak sopadan kurtarılıyor (B)

Şek. 12 Bir taraftan ip toplanırken
diğer taraftan takım atılıyor

Şek. 13 Nehir ve denizde kullanılan
çeşitli şamandıralar kurutulmak için
asılmış vaziyette

Şek. 14 Kancaların su içindeki durumları

Atılırken her takım nehirde olduğu gibi hazırlanır. I. kazığın ve diğer kazıklara irtibatı olan ipler şamandıra ipi vasıtası ile yukarı çekilir. II. kazığa giden ip çözülür, yerine I. takımın çeliği takılır, takriben 20 - 30 cm ipi olan 2 kg kadar ağırlık nehirde olduğu gibi manaya bağlanır. Ağırlık ve ipin gömüldüğü ve mananın zemine temas ettiği kabul edilir. Şamandıranın altına derinliğin birbuçuk katı ip bağlanır ve kazık ipinin ikinci kasasına tesbit edilir. Bir taraftan kancalar düzgün bir şekilde atılırken diğer taraftan da irtibat ipi ile ikinci kazığın ipine gelinir. Ağırlık her 6 m de bir bağlanır. II. kazığın ipinden III. kazığa giden ip çözülür, biten takımın çeliği ipin bir kasasına yeni atılacak takımın çeliği de ikinci kasasına takılır. Her iki takımın birleştiği bu yere de bir ağırlık bağlanır. II. takım da birinci gibi atılarak irtibat ipi alınır, takım sonu olan çelik III. kazığın ipinin kasasına takılır, ağırlık bağlanır, serbest bırakılır.

Kancalar deniz ve nehirde hava şartları müsait olduğu takdirde sabah ve akşam olmak üzere iki kere kontrol edilir. Kancalar denizde 2 - 3 nehirde ise 3 - 4 gün kalırlar. Bazan takılan bir balık kancaları öyle karıştırır ki, takımın hemen değiştirilmesi icabeder.

Sudan çıkan kancalar sivriliklerini kaybetmişlerdir. Bunlar bu iş için yapılmış banklar (Şek. 16) üzerinde eğe ile sivriltilirler. Asfalt, don yağı, balık yağından yapılmış boya ile boyanırlar ve takriben 1 m boyunda olan taşıma sopalarına sıralanırlar.

Balıkçılar hiç olmazsa ilk kullanışta aynı boya ile mana, kol ve asloka iplerini de boyamaktadırlar.

(Devam edecek)

ALABALIKLAR

(III)

Yazan : Emekli Koramiral
Şeref Karapınar

SALMON balıklarının neveleri :

Dünya denizlerinde ve nehirlerde avlanan SALMON'ların neveleri

Avrupa ve bilhassa Birleşik Amerika kaynaklarından çıkarılarak aşağıda alfabe sırasıyla scientific ve mahallî isimleriyle bir liste halinde gösterilmiştir:

ONCORHYNCHUS GORBUSCHA	PINK SALMON HUMPBACK SALMON
ONCORHYNCHUS KETA	CHUM SALMON DOG SALMON
ONCORHYNCHUS KISUTCH	SILVER SALMON COHO SALMON JACK SALMON HOOKBILL
ONCORHYNCHUS MASOU	CHERRY SALMON JAPANESE SALMON
ONCORHYNCHUS NERKA	RED SALMON SOCKEYE SALMON BLUEBACK SALMON
ONCORHYNCHUS NERKA KENNERLYI	KOKANEE SALMON KENNERLY'S SALMON
ONCORHYNCHUS TSCHAWYTSCHA	KING SALMON TYEE SALMON CHINOOK SALMON BLACK SALMON CHUB SALMON
SALMO HUCHO HUCHO HUCHO	DANUBE SALMON
SALMO MACROSTIGMA	
SALMO OBTUSIROSTRIS	
SALMO PALLARYII	
SALMO PENSHINENSIS	KAMCHATKA SALMON
SALMO QUINNAT	QUINNAT SALMON
SALMO SALAR	ATLANTIC SALMON
SALMO SALAR OUANANICHE	DWARF SALMON OUANANICHE SALMON

SALMO SALAR SALAR

KENNEBEE SALMON

SALMO SALAR SEBAGO

SEBAGO SALMON

HUCHO TAİMEN

AMUR SALMON

Bu SALMON türleri hakkında aşağıda ayrı ayrı kısaca izahat verilecektir. Yalnız iktisadî kıymeti yüksek olan SALMON'lar hakkında daha tafsilatlı malûmat vereceğiz:

PİNK SALMON (ONCORHUNCHUS GORBUSCHA) :

Birleşik Amerikanın Pasifik sahillerinde yaşayan 5 cins ve Atlantik sahillerinde yaşayan 2 cins SALMON türünden biridir. Bu türe HUMPBACK - SALMON da denir. Kuzey Amerika sahillerinde Oregon'un kuzeyindeki sularda bulunur. İlk defa 1913 de Yeni İngiltere'de tesbit edilmiş ve biyolojist WALBAUM tarafından ilim âlemine tanıtılmıştır.

Denizde yaşar, tatlısularda ürerler. Üreme mevsimi sonbahardır. 54-60 derece fahrenheit civarındaki ısı sularda yumurta dökerler ve üreme faaliyetini müteakip ölürlür. Anal yüzgeci kısa, ve 15 radyasıdır. Ortalama 2 kadem boyunda 5.5 libre ağırlıkta olurlar. 11 libre ağırlıkta ve 3 kademden bir az fazla boyda avlanan bir fert rekor teşkil etmektedir.

CHUM SALMON (ONCORHYNCHUS KETA) :

Birleşik Amerikanın Pasifik sahillerinde yaşayan 5 cins SALMON türünün ticari kıymeti en yüksek olanlarından. Kuzey Amerikanın Pasifik sahillerinde Los Coronados adalarından Alaskanın kuzey kısımlarına ve Asya sahillerinde Güneyden Japon adalarına kadar yayılmışlardır. Birleşik Amerikada mahalli olarak COHO SALMON, ve JACK SALMON gibi isimleri de vardır. Birleşik Amerikanın Pasifik sahillerinde avlanan SALMON'ların yüzde 99 miktarı bu tür ile KİNG SALMON (ONCORHYNCHUS TSCHAWYTSCHA) türünden tereküp eder. Bu iki balığın birbirinden tefriki en tecrübesiz balıkçılar tarafından dahi mümkün olmaktadır. SİLVER SALMON'larda ağzın etrafını çeviren dudak çizgisinin rengi beyaz KİNG SALMON'larda ise esmer renkte olur. Ağız içindeki diğer kısımlar her iki balıkta da aynı ve esmer renktedir.

SİLVER SALMON balıklarının renkleri denizde iken sırtta madeni mavi veya mavimsi yeşil olup yanlara doğru gümüşü renk alır. Sırtta dorsal yüzgeçte ve üst kuyruk kanadında siyah lekeler bulunur. Alt kuyruk kanadı lekesizdir. Olgunlaşmış erkek fertler tuğla rengi veya parlak kırmızı bir renk alırlar. Dişiler ise donuk bronz rengi alır. Üreme zamanı erkek fertlerin çeneleri genişler, uzar ve eğrilerek ekseriya bir kanca şeklini alacak gibi bükülür. Bu yüzden SİLVER SALMON'lara üreme zamanı HOOKBILL adı verilmektedir.

SİLVER SALMON'ların denizde büyük ölçüde avlanmaları muayyen bölgelere inhisar etmektedir. Pasifikte avlanan balıkların ortalama boyları 24 pus, ağırlıkları 6-9 libredir. Kaliforniyada en fazla 22 libre ağırlığında bir fert avlanmıştır. 1947 de İngiliz Kolombiyası eyaleti açıklarında avlanan 42 pus boyunda ve 31 libre ağırlığında bir fert rekor teşkil etmektedir.

Âdetleri ve üremeleri KİNG SALMON'lara benzerse de bunlar üremek üzere daha ufak dereleri tercih etmektedirler. Bununla beraber SALMON akınlarında KİNG SALMON'ların bulunduğu sularda daima SİLVER SALMON'lar da bulunur.

Denizde beslenerek ergin çağa ulaşan SİLVER SALMON'lar yumurta dökmek üzere tatlı sulara sonbahar ve kış aylarında girerler. Bu türün ilkbaharda tatlı suya gireni görülmemiştir. Bunların tatlı sulara muhaceretleri sonbahar yağmurlarıyla tatlı su cereyanlarının kuvvetlenmesine ve soğumasına bağlıdır. Esasen Kalifornia'da denize ulaşan bir çok dere ve çaylarda sonbahar yağmurları başlayınca kadar yaz aylarının kuraklığı neticesi mansaplarda kum bankları vardır. Bu derelere SİLVER SALMON'lar normal olarak Ekim-Ocak ayları arasında girebilmektedirler.

Erkek fertler 2-3 yaşlarında dişi fertler ise 3 yaşında üreme çağına ulaşırlar. Fakat umumiyetle bu tür 3 yaşında olgunlaşmaktadır. Pek nadir olarak bazı fertlerin 4 hattâ 5 yaşında ilk defa yumurta bıraktığı vakidir.

Kuzey Amerikanın Columbia River nehri her sene sonbahar mevsiminde milyonlarca SİLVER SALMON balığının akınına maruz kalır. Bunlar nehre girdikten sonra yukarılara doğru yükselirler. Nehrin kollarına, ırmak ve çaylara girerek kendi doğdukları tatlı sulara döner ve orada evvelce izah edildiği şekilde üreme faaliyetine girişirler. Bu tür de üreme faaliyetini bitirdikten sonra umumiyetle ölmektedir. Genel olarak büyük boydaki fertler daha fazla yumurta dökmektedirler. Bu tür 1500-3500 arasında yumurta bırakır. Yumurtaların kuluçka müddeti suyun hararetine bağlı olup 52 derece fahrenheitta 35 gün ve 48 derece fahrenheitta ise 50 gün olarak tesbit edilmiştir.

Yumurtadan çıkan yavrular çakıl yuvalarından ayrıldıktan sonra KİNG SALMON yavrularından oldukça farklı hareket ederler. Tatlı sularda bir seneden fazla kalır ve ertesi senenin ilkbaharında takriben 14 aylık iken denize muhaceret ederler. Tatlı sularda kaldıkları müddetce daima ufak derece çayları tercih ederek buralarda yaşarlar. Denize muhaceretleri 10-50 fertlik sürüler halinde olur. Yalnız geceleri hareket ederek akıntı aşağı akarlar. Denize ulaştıktan sonra bir müddet sahil sularında oyalanırlar. Bu anda 5-6 pus boyunda olurlar. Denizde her nevi yiyecek çeşitli balık, mürekkep balığı ve krüstaselerle beslenerek sü-

ratle büyürler. Ergin çağa ulaştıktan sonra üremek üzere tekrar doğdukları tatlı sulara dönerler.

CHERRY SALMON (ONCORHYNCHUS MASOU) :

Japonya sularında yaşayan bir SALMON türüdür. Bu yüzden bu balıklara JAPANESE SALMON da denir. Denizde yaşar tatlı sularda yumurtlarlar. Ergin çağa ulaşmış büyük fertler 60-100 santimetre boyunda olur.

RED SALMON. (ONCORHYNCHUS NERKA) :

Pasifik okyanusunda Kuzey Amerikadan Japonyaya kadar yaygın bulunan bir SALMON türüdür. Japonyada denizde en fazla avlanan SALMON spesilerindedir. Denizde yaşar, üremek üzere tatlı sulara girerek çok içerele dere ve çaylara yükselirler. Birleşik Amerikada bu türe SOCKEYE SALMON, BLUEBACK SALMON, gibi mahalli isimlerde verilmiştir.

KOKANEE SALMON (ONCORHYNCHUS NERKA KENNERLYİ)

RED SALMON türünün alt spesilerinden bir SALMON türüdür. İlimi adı dolayısıyla KENNERLY'S SALMON da denir. Birleşik Amerikanın Sierra Nevada dağlarındaki Lake Tahoe gölünde yaşayan bir göl SALMON'udur. Üreme mevsimi olan sonbaharda bol av verir. Gölde açık sularda ve orta derinlikte yaşamasını sever. Yumurtasını göl zeminindeki su kaynaklarına bırakır. Üreme faaliyetini müteakip ölür.

KING SALMON (ONCORHYNCHUS TSCHAWYTSCHA) :

Pasifik okyanosunda yaşayan ve iktisadi kıymeti en yüksek olan SALMON türüdür. Evvelcede izah ettiğimiz gibi Birleşik Amerikanın Pasifik sahillerinde avlanan SALMON'ların yüzde 99 u KING SALMON ve SILVER SALMON türleridir. Yüzde 1 ini teşkil eden diğer kısım ise RED SALMON, CHUM SALMON ve PINK SALMON türleridir.

KING SALMON, Pasifiğin doğusunda Kuzey Amerika sahillerinde Kalifornia'nın güneyindeki San Diego'dan Alaska'nın kuzey sahillerine kadar ve Pasifiğin batısında ise Güneyden Japonya sahillerine kadar yaygın bulunurlar. Monterey'in kuzeyinde kalan sularda pek mebzuldürler. San Fransisco'nun kuzeyindeki bütün büyük nehirlere girerler. American River nehrine yalnız bu spesi girmektedir. Bu kadar yaygın bulunmaları bu balıkların birçok mahalli isimler almasına sebep olmuştur: TYEE SALMON, CHINOOK - SALMON, SPRING SALMON, ELACK SALMON, CHUB SALMON gibi isimleri olduğu gibi galat olarak bir başka türün adı olan QUINNAT SALMON diyenler de vardır.

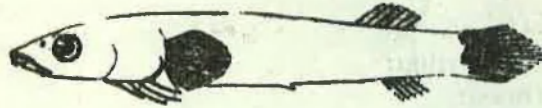
KİNG SALMON'lar çok büyük boya ulaşabilen SALMON türlerindedir. Ticari maksatla avlanan balıkların ağırlıkları 10-15 libre civarında ise de 50 libreye kadar olanlar nadir değildir. 100 libre ağırlıkta olanlar nadir avlanır. 126.5 libre ağırlıkta avlanan bir fert rekor teşkil etmektedir. 100 librelik bir fert 4.5 kadem boyunda olur. Üreme çağında ortalama 20 libre ağırlıkta olurlar. Fakat bazı dişi fertlerin daha 3 libre ağırlığa ulaşmadan yumurta döktükleri görülmüştür. Denizde avlananların çoğu henüz yumurta yapacak olgunluğa erişmemiş olup nehirlerde yakalananlardan umumiyetle ufak olurlar.

Denizdeki KİNG SALMON'ların vücut renkleri sırtta mavimsi gri, yanlarda ve karında gümüşüdür. Sırtlarında büyük beyzî lekeler, kuyruklarının her iki kanadında benekler bulunur. Ağız astarı siyahtır. Üremek üzere tatlı sulara girdikten sonra gümüşî renklerini kaybederek koyulaşırlar. Dişi fertlerin renkleri âdeta esmerleşir. Erkeklerde ise bilhassa büyük fertlerde yanlar kırmızımsı bir renk alır. Küçük erkek fertlerde kırmızıdan ziyade donuk sarıya tahavvül eder.

KİNG SALMON'larda bütün Pasifik SALMON'ları gibi hayatlarının büyük kısmını denizde geçiren ve üreme zamanı yumurta dökmek üzere tatlısulara giren balıklardır. Bu tür, normal olarak 3-4 yaşında erginlik çağına ulaşır. Bazı fertlerin 5 hatta 6 yaşında erginlik çağına girdiği tesbit edilmiştir. Bazı fertlerin ise bilhassa erkek fertlerde 2 yaşında üreme çağına geldikleri görülmüştür. Bu erken olgunlaşan fertler en fazla 6 pus boyunda ve 3 libre ağırlıkta olurlar. Bu boy ve yaştaki dişi fertler erkeklere nazaran daha az kemâle ermektedirler. Seksüel vazifesini ikmal ettikten sonra ölmeyerek tekrar denize dönen ve ikinci hatta üçüncü defa yumurta döken KİNG SALMON'ların bu erken olgunlaşan fertler olduğu tahmin edilmektedir.

KİNG SALMON'lar diğer bütün Pasifik SALMON'ları gibi erginlik çağına ulaştıktan sonra denizden ne kadar uzak mesafede olursa olsun tekrar kendi dünyaya geldikleri tatlı sulara dönerek burada yumurtlarlar.

(Devam edecek)

SİNAĞRİT ve AVCILIĞI

Sıtkı ÜNER

Sınağrit balığı Sparidae familyasındandır. Bilim adı *Dentex dentex*'tir. Sularımızda Marmara Denizi, Ege Denizi ve Akdenizde bulunur. Karadenizde nâdiren tesadüf edilir. Ayrıca Pasifik, Atlas ve Hind Okyanuslariyle, bunların uzantısı olan diğer ılıman denizlerin sahil bölgelerinde yaşar. 15-20 kilo ağırlığında bir metre boyunda olanları vardır. Sert ve kuvvetli bir balıktır. Memleketimizde şöhreti, etinin lezzetinden ziyade olta ile avcılığının zevkli olmasından ileri gelir. Vücudü elips şeklinde olup, sırtı biraz yüksek, başka bir deyimle kamburumsu ve yan taraflarından yassıdır. Başu oldukça büyüktür. Burun kısmı uzamıştır. Gözleri normal iriliktedir. Çeneleri çok kuvvetlidir. Koni biçiminde dişleri vardır. Bu sayede ağzına uygun gelen bir istakozu kolayca kırıp yiyebilir. Sırt yüzgeci bir tanedir. Fakat uzundur. Ensesinden kuyruğuna yakın devam eder. Ön tarafındakiler dikenlidir. Kuyruk yüzgeci mükemmel inkişaf ettiğinden manevra kabiliyetini kolaylaştırır. Göğüs yüzgeci, kık yüzgecinin başlangıcı hizasına kadar gelir. Kık yüzgeci de anüsünden kuyruğuna doğru uzanır. Sadece karın yüzgeci küçüktür. Yan çizgi muntazamdır. Vücudü kalın pullarla örtülüdür. Başının ön kısmında, yâni alında pul yoktur. Sırtının ve yanlarının rengi yekdiğeriyle karışık sarımsı, bej ve pembemsidir. Ayrıca kısım kısım menevişli gökkuşağı gibi renklerle müzeyyendir. Karnı beyazdır. Solungaç kapaklarında bâriz sarı renkler görülür. Yüzme kesesi vardır. Üreme mevsimi ilkbahardadır. Küçük sürüler halinde yaşarlar. Dibi taşlık, kırmalık yerlerden hoşlanırlar. Buralarda bilhassa yem tedariki için dolaşırlar. Yazın kıyılara ve sığlara sokulurlar. Kışın derin sulardaki mağaralık mahallere çekilirler. Başlıca gıdaları; sardalya, kolyoz, uskumru, izmarit, istavrit, hamsi, hani, çurçur, lâpin, barbunya, tekir, iskorpit, gelincik, kaya, horozbina gibi balıklardır. Ayrıca küçük istakoz, çağanoz, mürekkep balığı ve karidesi çok beyenir. Eti beyaz ve nefistir. Tavası, ızgarası, domatesli fırını, pilâkisi, türlü malzeme ve soslarla haşlaması, levrek usulünde mayonezlisi yapılır. Muhtelif tipte oltalarla, parakete ile, manyat, ıgırıp ve fanyalı ağlarla avlanır.

Olta Takımları ve Avcılığı:

Seğirtme Oltası:

Takımın olta kısmı 45-50 kulaç uzunluğunda 80-120 numara (0.80 - 1.20 milimetre çapında) kalınlığında olur. Bu naylon parçası 18-20 santim boyunda 12 santim eninde, 2,5 santim kalınlığında bir mantar par-

çasına bağlandıktan sonra sarılır. Ucuna 4 santim büyüklüğünde bir firdöndü takılır. Bu firdöndünün diğer halkasına iki kulaç uzunluğunda aynı kalınlıkta bir ek beden ilâve edilerek tekrar bir firdöndü bağlanır. Bu firdöndüye 7 - 8 kulaç uzunluğunda ve balıkların buldukları bölgeye göre irilikleri nazara alınarak 0,60 ilâ 1.20 milimetre çapında ve parlak olmak kaydıyla, yeşil, sarı veya petrol renginde esas beden eklenir. Ucuna kaşık veya 92553 yahut 1251 kalite No.lı 05 - 08 numara iğne bağlanır. İğne tercih edildiği takdirde tabii yem kullanılır. Seğirtme oltasının dibe yakın ve düzey durumunda seyretmesini teminen olta kısmının ucundaki birinci firdöndünün bir karış yukarsına beşer santim aralıkla 30 gram ağırlığında uzun elips şeklinde 3-4 adet ve ikinci firdöndünün üst tarafındaki bedene de yine aynı vechile 2-3 tane kurşun konur. Bu ağırlıklar ortalama ölçü olup av mahallinin derinliklerine göre kurşunların hafifleştirilmesi veya ağırlaştırılması gerekir. Sinağrit seğirtmesiyle avcılık mayıs ortalarından itibaren ekim sonlarına kadar, Marmara, Ege Denizi ve Akdenizin sahil bölgelerinin 10-12 kulaç geçmeyen, taşlık, kırmalık sığlıklarında, ayrıca kumluk diplerin kırmalıklarla birleştiği eteklerde; motorlu araçlarla olta 25-35 kulaç kadar bırakılıp 2-3 mil seyretmek suretiyle yapılır. Seğirtme avcılığında muhtelif büyüklükte ve şekillerde madenî veya kısmen tahtadan, plâstikten yapılmış kaşık bulundurulması ve av bölgesinde bunlardan hangi tip daha fazla işliyorsa o biçimde kaşık kullanılması faydalı olur. Seğirtme oltası iğnesine takılan tabii yemler; kolyoz, kolaridya, istavrit, uskumru, zargana gibi balıklardır. Bunlardan istavrit, kolyoz, uskumru, kolaridya'nın, iğne ağzından sokulup ucu ensesinden veya sırtından çıkarılır. Dudakları iğnenin sapına iplikle dikilir. Bu sayede avcılık esnasında yemin gayrı muntazam dönmesi ve iğneden parçalanarak çıkması önlenir. Zargananın ise iğne ağzından sokulur. Solungaç kapağı arasından geçirilir. Karnından sırt tarafına doğru batırılır. Ucu çıkarılır. İğnenin sapı, gaga biçiminde olan alt ve üst çenelerinin arasına yerleştirilir. Siyah tire ile dikilir. Böylece ölü olarak takılan yemler deniz içinde düşmanından kaçıyormuş gibi canlı bir balık manzarası arzeder.

Seğirtme ile sinağrit avcılığında iki takım birden kullanmak mümkündür. Bu takdirde oltacının biri motorlu vasıtanın sıvıya ismi verilen baş tarafa yakın oturağına oturmalı ve oltasının ağırlık veren kurşunları, kış taraftan bırakılacak oltanın kurşunlarından daha ağır olmalıdır. Baş taraftaki olta 22-25 kulaç kadar salıverilmelidir. Vasıtanın kıçında bulunan ve icaba göre dümen tutacak olan oltacı ise oltasını 28-30 kulaç koyuvermelidir. Bu usulde yapılan avcılıkta oltaların ağırlığı birbirinden farklı olmaları hasebiyle fasılalı seviyede bulduklarından dolaşmaları ihtimali yoktur. Faydasına gelince, sinağritler ekseriya 5-10 bâzen 15-20 parçalık sürüler halinde gezdiklerinden, tesadüf edilince iki tane birden

yakalanabilir. Böyle hallerde sandal aykırı duruma getirilir. Oltalar çekilmeye başlanır. Çekiş esnasında oltalar birbirine çaparız verirse, çaparızın alt taraflarından tutularak kullanırlar. Balıkların sandalın yanına getirilmesi ve kepçe ile içeri alınması sağlanır. Bu sayede her iki oltacı avcılığın zevkini müştereken tatmış olurlar. Şayet balık sadece oltalardan birine atarsa, kullanılmasına engel olmaması için boş kalan diğeri derhal çekilir.

Dip Sürütmesi Takımı :

Bu takımın olta kısmı 60 kulaç uzunluğunda ve balıkların bulunduğu sahalardaki irilikleri nazara alınarak 60 ilâ 100 numara kalınlığında olur. Bu uzunluktaki naylon parçası, evvelce tarifini yaptığımız mantar parçasına bağlandıktan sonra sarılır. Ucuna 3-4 santim büyüklüğünde bir firdöndü bağlanır. Firdöndünün diğeri halkasına bir kulaçlık ek beden ilâve edilir. Bir tarafa konur. Diğeri yönden takriben 8-10 milimetre çapında sustalı çelik halkaya 3-4 santim büyüklüğünde üç adet firdöndü geçirilir. Sırasıyla soldan sağa doğru başlamak kaydıyla, birinci firdöndüye ek beden ucu bağlanır. İkinci firdöndüye /U/ 7-8 kulaç uzunluğunda 60 ilâ 100 numara kalınlığında esas beden -uzun köstek- takılır. Ucuna da (Qual 92553) 06-08 numara büyüklüğünde kolay kolay bükülmez, kırılmaz kabiliyette olan iğne bağlanır. Üçüncü firdöndüye 25-30 santim boyunda bir naylon parçası eklenir. Ucuna 300-400 gram ağırlığında iskandil takılır. Böylece dip sürütmesi takımı hazırlanmış olur.

Dip Sürütme Oltasının Yemleri:

Bu tip oltanın yemi, livarda diri diri muhafaza edilmiş küçük boy iskorpit, hani, gelincik, kaya, trakonya iri tekir (=kırma-Çuka) barbunya, icabihale göre kolyoz, koloridya, uskumru çurçur gibi balıklardır. Hani ile çurçur cinsinde olan balıklar yakalandıkları vakit korku sebebiyle yüzme kesesini şişirdiklerinden ekseriya mideleri ağızlarına doğru ters döner. Livarda sırt üstü kalırlar. İğneye bu haliyle takıldıkları takdirde devamlı olarak döndüklerinden kösteğin gam almasına sebep olurlar. Ayrıca uzun müddet yaşamaları da zorlaşır. Mahzuru önlemek ve balığa normal formunu kazandırmak için bir iğne vasıtasıyla karın tarafından yüzme kesesi delinir. Havanın çıkması sağlanır. Böylece balığın bir kaç gün diri diri saklanması mümkün olur. Saydığımız yemlerden her hangi biri iğneye, alt çenesinden batırılıp, üst çenesinden çıkarılmak suretiyle tesbit olunur. Dip sürütmesinin av mahalleri umumiyetle kırma-Çuka tâbir edilen küçük taşlık bölgelerle bunların kumluklarla birleştiği eteklerdir. Ayrıca mağaralık ismi verilen ve sinağritlerin oyalandıkları,

balıkçı deyimiyle, yatak yaptıkları yerlerin kenarları veya civarıdır. Av mevsimi mayıs ortalarından kasıma kadar devam eder.

Avlanma usulü:

İğneye takılan yem denize atılır. Sandal kürek vasıtasıyla hareket ettirilir. Bedenin düzey olarak gergin duruma getirilmesi sağlandıktan sonra iskandil denize bırakılır. Olta yavaş yavaş indirilir. Bu sayede beden ile oltanın birbirine sarılması önlenir. Dibin bulunmasını müteakip sandalı ağır ağır yürütmek veya suların akıntısına yahut müsait rüzgârın csişine bırakarak oltadaki yemin yüzer bir balık halinde olduğunu sinağ-rite belirtmek icabeder. Bu esnada balık yeme atlayınca hemen çalınmaz. Yemi tamamen ağzına almasını kolaylaştırmak için biraz beklenir. Oltayı hafifçe çekmeye başlayınca kuvvetli çalınır. Böylece iğnenin çenesine, damağına veya ağzı içersine takılması garantiye alınır. Takımın inceliğı veya kalınlığı nazara alınarak balık ona göre kullanılır. Sandalın yanma getirilir. Kepçe yardımıyla içeri alınır.

Zokalı ve Köstekli Olta Takımı:

Balığın iriliklerine ve av bölgesinin derinliklerine göre olta ve beden 50 ilâ 70 numara arasında değışir. Uzunluğı 60 kulaç olur. 8-10 kilodan daha büyüklerine rastlandığı takdirde takımı kalınlaştırmak icabeder. Hazırlanması, yemli lüfer veya palamut-torik oltasının aynıdır. Yalnız zokalar, derinlikler nazara alınarak hafif veya ağır olarak ayarlanır. Bu meyanda suların akışı fazla olursa kıstır ismi verilen yaprak kurşun fazlalaştırılır. Derinliğı 25 - 30 kulaç olan taşlarda hafif zoka kullanılırsa daha verimli netice alınır. Zokalar kolay kolay kırılmaz, açılmaz, muhtelif boyda iğneleri ihtiva etmelidir. Avcılığı yemli lüfer, palamut torik tutulması usulünde olup deniz dibinde mağara gibi girintili çıkıntılı büyük oyukları olan taşlıklarda yapılır. Bu yerler ötedenberi bilindiğı gibi tesadüfen yahut aranılarak bulunur. Kerterizleri alınarak bir nevi planı hazırlanır. Av mevsimi genel olarak kışıdır. İlkbaharda ve bâzen yaz aylarında da avlanmak mümkündür. Zokalı olta takımının yemi diri uskumru, kolyoz, koloridya, istavrit gibi balıklardır. Bunlar tedarik edilemezse, barbunya, iri tekir, gelincik, mürekkep balığı yavrusu ve karides kullanılabilir. Diri yemler zokaya; iğne alt çeneden geçirilip üst çeneden çıkarılmak suretiyle takılır. Diri yem bulunamazsa uskumru yahut kolyozu çatal kuyruk şeklinde zokaya takmak faydalı olur. Çatal kuyruk yem; uskumru - kolyoz'un kuyruğundan başlanarak sidikliğıne kadar omurgası hizasından kesilmek ve bu kısma kadar omurga ile ona merbut kılçıklar ve kuyruk atılmak suretiyle elde edilir. Takılma usulüne gelince;

balığın yaka tarafından solungaçları ve barsakları çekilir. Zoka balığın ağzına sokulup, karnına doğru itilerek iğnenin ucu sırtından çıkarılır. Bu işlem neticesi, zokanın bedene bağlanan kısmı balığın dudak uclarında görülür. Başka bir deyimle zoka tamamen balığın ağız boşluğuna yerleşmiş olur. Bu şekilde oltaya takılan ölü yem, dibe indirildiği zaman, bir iki santimlik ufak el hareketiyle canlı balık manzarası arzeder.

—00—

Dünya Balıkçılık Âlemi

İÇ HABERLER

★ Et ve Balık Kurumu Eylül 1968 ayının ikinci onbeş günlük döneminde Yunus ve Mercan av gemileriyle Batı Karadeniz Bölgesinin İstanbul Boğazı açığında naylon palamut gırgır ağı kullanmak suretiyle av faaliyetinde bulunmuştur. Bu avcılık sırasında 1747 çift palamut tutulmuştur.

★ Et ve Balık Kurumu, balık unu üretiminde ham madde olarak kullanılmak üzere, Eylül 1968 ayında 4.6 ton balık alımında bulunmuştur. Kurum aynı dönemde Trabzon mamulü 28.9 ton hamsi yağı, 0.3 ton balık unu ve İstanbul mamulü 1.3 ton balık unu satmıştır.

★ Et ve Balık Kurumu tarafından Eylül 1968 ayında aysız gecelerde Marmara denizinde ışıkla balık avcılığı yapılmıştır. Kuruma ait Sazan, Yunus av gemileriyle refakat gemisi vazifesi gören Mercan, Gümüş, Turna balıkçı motorları ve İtalyan menşeli filamanlı su üstü lam-balarının kullanıldığı bu avda toplam 2.5 ton uskumru, hamsi, istavrit, zargana, keler gibi çeşitli balıklar tutulmuştur.

★ Et ve Balık Kurumunun frigorifik taşıma gemileriyle Eylül 1968 ayında toplam navlun değeri 58.248 lira tutarında 197.6 ton çeşitli yiyecek maddeleri taşınmıştır. Bu maddelerden 184,5 tonu yabancı limanlar, mütebakisi memleketimiz limanları arasında taşınmıştır.

★ Et ve Balık Kurumu Eylûl 1968 ayının tüm ikinci yarısında 17 gros tonluk Pisi av gemisiyle Batı Karadeniz bölgesinde trol avcılığı yapmıştır. Naylon yerli tip trol ağının kullanıldığı bu avcılıkta toplam 1.5 ton kalkan, kırlangıç, tekir, izmarit, dil, pisi, çınakop, vatoz gibi çeşitli balıklar hasat edilmiştir.

★ Memleketimizde midyeciliğin kalkındırılması amacıyla Et ve Balık Kurumunun sözü edilen ürün üzerinde yaptığı çalışmaların devamı olarak 23.9.1968 günü Pisi av gemisiyle Batı Karadeniz Anadolu sahilinin, Yönburnu ile Şile arasında çift algarna kullanılarak 0.6 ton midye çekilmiştir.

Kurum midyeler üzerindeki biometrik çalışmalarına aylardan beri aralıksız devam etmektedir.

★ Et ve Balık Kurumunun soğuk depolarında Haziran 1968 de 48.6 ton soğutulmuş ve 54.3 ton dondurulmuş olarak toplam 102.9 ton bütün halinde çeşitli deniz ve tatlı su ürünleri muhafazaya alınmıştır. Soğutulmuş olarak muhafazaya alınan ürünlerin hepsi balıktır; dondurulmuş ürünlerden 102.0 tonu balık olup mütebakisi karides ile kerevittir.

Et ve Balık Kurumunun soğuk depolarında Temmuz 1968 ayında 4415,9 ton buz imal edilmiş, 4610,8 ton buz satılmıştır.

DIŞ HABERLER

F A O

★ FAO Balıkçılık Departmanı Genel Müdür Muavini Mr. Roy Jackson jet asrının modern uçan halısı ile Haziran ayında 24 günde İrani, Doğu Pakistanı, Hindistanı ve Kuveyti ziyaret etmiştir. Hava şartları Nepal'i de ziyaretine mâni olmuştur.

Adı geçen davet üzerine, İran Balıkçılığının Geliştirilmesi mevzuunda yapılan ilk Konferansa katılmış ve tavsiye ve yardımda bulunmuştur. Hazar denizi bölgesine yaptığı bir ziyarette iç sular ve deniz balıkçılığı ile ilgili problemleri görüşmüştür.

Mr. Jackson Doğu Pakistan'da yatırım yönünden; balık avlama sahalarının, balıkların bolluğunun, avlama metodlarının ve geliştirilmesinin sürveyine ait 2.5 milyon dolarlık büyük proje ile ilgili terâkki ve problemleri incelemiştir. Bu proje Birleşmiş Milletler Özel Fonu ile Pakistan arasında finanse edilmektedir.

Yeni Delhi'de, Dördüncü Ekonomik Kalkınma Plânı ile ilişkili olarak Hindistan balıkçılığının kalkındırılması konusu görüşülmüştür. Bombay'da Mr. Jackson, balıkçılıkla meşgul olan bölge seviyesindeki hükümet memurları ile diğer personeli yetiştirme Merkez Balıkçılık Ensti-

tüsünde FAO projesi tahtında büyük bir başarı ile yürütülen işleri incelemiştir. Bu proje iyi yapılmış olup Eylül ayında bitirilmesi lâzımgelmektedir.

Koşin'e yaptığı ziyaret çok enteresan olmuştur. Çünkü, halen 1000 balıkçı teknesinin kazançla işlettiği karides sahalarının ilk defa bir FAO balıkçı eksperleri tarafından keşfedilmesiyle FAO çalışmalarının hemen başlangıcında olumlu sonuçlar elde edilmiştir.

Mr. Jackson Koşin'de diğer memleketlerde olduğu gibi, faaliyetleri daha derin sulara teşmil edebilmek amacıyla daha fazla mekanizasyona ve daha büyük balıkçı teknelerine kuvvetli bir isteğin mevcut olduğunu görmüştür.

Kuveyt'te balıkçılık araştırma problemleri ile balıkçılığı kalkındırma problemleri, Kuveyt Veliahtı ile Başbakan dahil yetkililerle görüşülmüştür. Kuveyt ulusu, asırlardan beri doğal gemicidir ve balıkçılık sahasında başka bir çeşni bulmayı çok arzulamaktadır.

«Fishing News International» den

★ Hint Denizi Balıkçılık Komisyonu ilk toplantısını Roma'da 16-21 Eylül 1968 tarihleri arasında yapmıştır. Şimdiye kadar 23 ülke Komisyona üye olmuştur.

«Fishing News International» den

★ İndo-Pasifik Balıkçılık Konseyi, Avustralya'nın Brisban şehrinde 14-25 Ekim 1968 tarihleri arasında 13 üncü toplantısını yapacaktır. Toplantıya 18 üye memlekettten en az on ikisinin katılacağı beklenilmektedir.

Merkezi Bangkok'da bulunan Konseyin elinde üye memleketlerin yararına olarak geçmiş, halihazır ve gelecekteki faaliyetlere ait şumulü bir sürvey için materyal mevcuttur.

«Fishing News International» den

★ Avrupa İç Sular Balıkçılık İstişare Komisyonu Roma'da Mayıs 1968 sonunda Beşinci toplantısını yapmıştır. Toplantıya 21 üye memleket, Japonya ve Malta ile yedi uluslararası kuruluş katılmıştır.

Sazan balıkları ile alabalıkların beslenmesinde kaydedilen son gelişmeler mevzuunda yapılan bir Symposium balık kültürünün geleceğinin yüksek kalitede protein yüzdesi yeteri kadar yüksek bulunan sun'î gıdalara sıkıca bağlı bulunduğu sonucuna varmıştır. Symposium, özellikle sazan gibi sıcak su cinsleri olmak üzere balıkların gıda teknolojisinin etüdüne devam edilmesi üzerinde önemle durmuştur.

Alabalığı besleme teknolojisindeki son gelişmeye ait olmak üzere bir inceleme hazırlanmaktadır, ve ekonomik veçheleriyle yeteri kadar meşgul olduğu takdirde balık kültürü sahasında başarılı işlerin ifasının mümkün olacağı ehemmiyetle ifade edilmiştir. Balık kültürü metod-

larını ekonomik yönden değerlendirmek için özel bir çalışma grubu tâyin edilmiştir. Suların kirlenmesi ve iç sular balıkçılığında amonyak ile fenollerin etkilerine ait literatür üzerinde bir incelemeye teşebbüs edilmiştir. Tatlı su balıklarının erimiş oksijen ihtiyaçları üzerinde FAO tarafından yapılan araştırmalar memnuniyetle karşılanmıştır.

İç sular balıkçılığı ile ilişkili olarak kirlenmenin vüsati mevzuunda bir Sympozium, Avrupa İç Sular Balıkçılık İstisare Komisyonunun Altıncı toplantısından önce, 1970 başında düzenlenecektir.

İç sular balıkçılığının ekonomik veçheleri (spor olarak yapılan balıkçılık ve ticarî balıkçılık), âdi balıkların yaşlanması ve muhtelif çok dilli lugatçeler gibi başka konular da Sympozium'da incelenmiştir.

Amerikalı biolog Charles M. Lansen Romadaki FAO İç Sular Balıkçılık Şubesine tâyin edilmiştir.

«Fishing News International»den

Birleşik Arap Cumhuriyeti

★ Birleşik Arap Cumhuriyetinin İspanya'ya sipariş ettiği 8 yeni frigorifik balıkçı gemisinden üç tanesi teslim edilmiş ve hepsi, şimdi, Batı Afrika açıklarında balık avcılığında bulunmaktadır.

Yaklaşık 140 kadem boyunda olan gemiler durmaksızın 15.000 mil mesafe katetmekte ve ambar kapasiteleri 850 tondur. Birleşik Arap Cumhuriyetinin mutasavver açık deniz balıkçı filosunun tamamlanması için 14 modern trol balıkçı gemisinin de İskenderiye'deki tezgâhlarda yapımı plânlanmıştır.

Geçen mevsim Birleşik Arap Cumhuriyetinin sünger avcıları Akdeniz kıyı ülkelerinin açıklarında 500.000 parça sünger hasat etmişlerdir. İki yıl önceye kadar bölgede, Yunanlı müteşebbislerle yapılmış bir anlaşma gereğince sünger avcılığı yapılmıştı.

İstatistik rakkamlar mevcut olmamakla beraber Nil deltası gölü ile kıyı bölgelerde tutulan balık miktarı —normal olarak ülkenin yaklaşık yarısı— son iki yıl zarfında önemli oranda azalmıştır. Bunun sebebi Büyük Barajın faaliyette bulunmasıdır. Nil'in sularını zapteden Baraj aynı zamanda sulardaki pek çok besini de zaptetmiştir. Muhtemelen Birleşik Arap Cumhuriyetinin sardalya üretimi de bilhassa mütesir olmuştur.

«Commercial Fisheries Review»den

İran

★ İran hükûmeti karides avlama, dondurma ve ihraç haklarını 2 özel firmaya vermiştir. Dondurulmuş karidesler Amerika Birleşik Dev-

letlerine sevk edilmek üzere fabrika gemiden dondurma tertibatlı yük gemilerine teslim edilmektedir.

İranlıların bildirdiklerine göre kalite kontrolleri ve sanitasyon, Meksika Körfezinde çalışan Amerikalı karides üreticilerince uygulanmakta olan kalite kontrolleri ile sanitasyona eşit veya daha iyidir. Gemilerde Meksika Körfezinde çalışmış işleme nezaretçileri bulunmaktadır.

Karides avlamak, dondurmak ve ihraç etmek imtiyazları İran hükümetinin Güney Balıkçılık Kumpanyası tarafından verilmektedir. Sadece iki Kumpanya imtiyazlarını kullanmaktadır. Bunlardan biri Kuveytli bir firma olan Körfez Balıkçılık Kumpanyası, diğeri İran ve İngiliz ortak teşebbüsü Ross İran Deniz Menşeli Gıda Maddeleri Kumpanyasıdır. Birincisi yılda yaklaşık 2.000 metrik ton karides üretiminde bulunmaktadır. Bu rakam Ross Kumpanyasının hasat ettiği miktarın iki katıdır. Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya en büyük tüketicilerdir.

Ross İran Deniz Menşeli Gıda Maddeleri Kumpanyasının 80 kadem boyunda on beş trol teknesi, biri 4.000 diğeri 2.000 net tonluk iki fabrika gemisi var. Karides tekneleri avladıkları karidesleri; bunları işleyen, derecelendiren ve 5'er kiloluk paketlerde donduran fabrika gemilere teslim ederler. Muayyen vakitlerde, paketler Amerika Birleşik Devletlerine teslim edilmek üzere fabrika gemilerden doğruca Concordia Kumpanyasının yük gemilerine aktarılır.

İhraç edilecek dondurulmuş karides hiç bir zaman İran'da karaya çıkarılmaz. Dondurulmadan önce karidesler temizlenir, başları kesilir. Başka muamelelere tabi tutulmak üzere Amerika Birleşik Devletlerine varıncaya kadar karideslerin damarları çıkarılmaz.

İşleme ve ayırma makinaları Amerika Birleşik Devletlerinde yapılır. Karides işleme personelinin yaklaşık dörtte biri Amerikalı veya Avrupalıdır.

Körfez Balıkçılık Kumpanyası 30 karides trol teknesine sahiptir ve orantılı olarak daha fazla karides hasat etmekle beraber aynı tarzda çalışır.

Deniz biyologu Dr. Emin Keyvanfar İran Körfezindeki İran sularında avlanan karideslerin sanitasyonu ile kalite kontrollerine nezaret eder. Adı geçen İran Hükümetinin Güney Balıkçılık Kumpanyasında çalışır.

Dr. Keyvanfar'a göre karidesler hasat edilir, başları kesilir ve deniz suyu ile yıkanır. Ondandan sonra, içersine 1 pound (453 gram) deniz suyu ilâve edilmiş 5 pound (2,265 kg) luk teneke kutulara konur. Gemide —35°C (—31°F) ta dondurulur ve —25°C (—13°F) ta depo edilir. Tutulan karidesler en az haftada bir defa motorlu gemilere ve en az ayda bir defa tekrar yük gemilerine aktarılır.

Dr. Keyvanfar sanitasyonun muhafazası için karides trol tekneleri ile ana gemileri rastgele muayene etmektedir.

Enzimatik bozukluğu önleyecek tedbirler alınmamakta ve prezer-
vativler kullanılmamaktadır.

«Commercial Fisheries Review» den

İtalya

★ Devlet Konseyi, deniz balıkçılığının nizamlandırılmasına ait 14 temmuz 1965 tarihli kanunun uygulanmasına dair tüzük lehinde fikrini bildirmiştir. Tüzük Bakanlar Kurulunun nihaî onayına sunulacaktır.

Yeni tüzük balıkçıların gerçek sayısının tam olarak bilinmesine imkân verecek bir kütük meydana getirmektedir. Kütük ekonomik plânla-
manın uygulanması için gereklidir. Keza tüzük, balıkçılık teşebbüslerinin bir kütüğünü meydana getirmektedir. Böyle bir kütük sayesinde teşeb-
büslerin sayımının doğru olarak yapılması mümkün olacaktır. Diğer yön-
den tüzük İtalyanın kıt'a sahanlığındaki balık sürülerinin azalmasına
sebepe olan aşırı avcılığın önlenmesine imkân verecek bir av ruhsatı ihdas
etmektedir. Nihayet bazı ihlâllere uygulanabilecek cezaları arttırmak-
tadır.

«La Pêche Maritime»den

Malaysia

★ Malaysia kendi balıkçılık yetiştirme merkezini kurmak zorunda-
dır. Böyle bir merkezin kurulması için Birleşmiş Milletler 1.6 milyon dol-
lar (yaklaşık 16 milyon lira) lık tahsisatı onaylamıştır. Malaysia hükû-
meti, 3.1 milyon dolara (yaklaşık 31 milyon lira) çıkacak olan projenin
bitirilmesi için 1.5 milyon dolar (yaklaşık 15 milyon lira) verecektir.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı (F.A.O.) merkezin yö-
netiminden sorumlu olacaktır. Ve bütün gemi personelinin yetiştirilmesi
ile ilgili kursların açılmasında yardımcı olacaktır.

Kurslar üç tiptir:

— Balıkçı gemi kaptanları ile makinistlerin ehliyetlerini artıracak
kısa süreli kurslar. Böylece bu kişiler geliştirilmiş tiplerdeki balıkçı tek-
nelerini kullanabileceklerdir.

— Balıkçılık endüstrisinde çalışacak yeni elemanlar için uzun süreli
kurslar.

— Geliştirilmiş karides avcılığı için özel kurslar. Bu nevi kurslar
özellikle Doğu Malaysia'daki karides av saharalarının işletilmesi için düzen-
lenmiştir.

Merkezde her yıl 50 öğrenci yetiştirilecektir.

F.A.O. Teşkilâtı Merkez için proje yöneticisi, baş öğretmen, üç usta balıkçı, bir av gereç uzmanı, bir deniz mühendisi ve diğer kısa süreli danışmanlar dahil müteaddit personel sağlayacaktır.

Yetiştirme işlerinde kullanılmak üzere bir gemi ve modern teçhizat verilecektir.

«Fishing News International»den

Pakistan

★ Sovyetler Birliği ile Pakistan arasında balıkçılık sahasında işbirliği ile ilgili anlaşma kısa bir süre önce Moskova'da imzalanmıştır. Anlaşma hükümleri gereğince Sovyetler Birliği denizdeki balık kaynaklarının araştırılmasında, balıkçılık endüstrisi uzmanları ile ihtiyogların yetiştirilmesinde, ve şayet Pakistan isterse, İbrahim Haidri'de ikinci bir balıkçı limanının mutasavver yapımı için teknik bir raporun kaleme alınmasında Pakistan'a yardım edecektir.

Balık kaynaklarının araştırılmasında kullanılmak üzere üç balıkçı survey gemisi Sovyetler tarafından pek yakında Pakistan'a gönderilecektir. Bu işlerde Pakistanlı bilim adamları Sovyet bilim adamlarına iltihak edeceklerdir.

«Fishing News International»den

Sovyetler Birliği

★ Azak denizi ve Karadeniz Balıkçılık İdaresi 1970 yılına kadar büyük balık avcılığını geliştirmek niyetindedir. Bununla beraber Azak denizi ile Karadenizde balık av faaliyetlerini azaltmıyacaktır. Geçen yıl, açık deniz balık avcılığı, İdarenin üretimde bulunmuş olduğu miktarın % 63 ünü teşkil etmiştir. Bu oran 1970 e kadar % 80 e yükselecektir. Bir çeşit yassı balık olan «haddock» ile diğer tür balıklara olan talep Sovyetler Birliğinde gittikçe artmaktadır. İdare, Güney Doğu Atlantik ile Hint Okyanusunda ve Antartik denizinde yeni av sahaları aramak niyetindedir.

«La Pêche Maritime» den

Yunanistan

★ Okyanus balıkçı gemi sahipleri Birliğince para Komisyonuna sunulan bir muhtıraya göre, geçen yıl okyanus balık avcılığından, yatırılan 195.840.000 frank (yaklaşık 352.512.000 lira) sermaye mukabilinde 58.240.000 frank (yaklaşık 104.760.000 lira) hasılât sağlanmıştır. Halbuki 1965 de yatırılmış olan 88.320.000 frank (yaklaşık 158.876.000 lira)

sermayeye mukabil elde edilen hasılat 48.320.000 frank (yaklaşık 86.876.000 lira) tır. Bu rakkamlar sermayenin % 33 ünü teşkil eder. Üç yıl önce ise bu oran % 55 idi.

Birliğe göre krizin sebepleri şunlardır:

1) Üretimin azalmasına ve işletme masraflarının % 50 artmasına rağmen dört yıldan beri fiatlarda değişiklik olmamıştır.

2) Iskonto haddi % 12 dir. Halbuki Avrupa'nın birçok ülkelerinde faiz haddi % 3.5 ilâ % 5 dir.

Diğer yönden birçok balıkçı gemisi ikrazlar sayesinde hizmete konmuştur. Bu gemiler filonun % 30 artmasına sebep olmuşlardır. Bu oran, yurt içi tüketimi ve Yunanistan'ın ihracat imkânlarını karşılayacak lüzumlu miktardan fazladır. Ayrıca bir gemi yapma programının bulunmaması yüzünden, rantabl olmayan eski tip trol gemilerinden pek çoğu inşa edilmiştir. 1966 ve 1967 yıllarında Okyanusta yapılan balık avcılığına 107.520 frank (yaklaşık 193.536 lira) yatırımda bulunulmuştur. Fakat program yokluğu yüzünden, bu fonlar yalnız bir sektöre, derin dondurulmuş balık sektörüne hasredilmiştir. Morina, ringa, orkinos, karides avcılığı ile balık fileto, konserve, vs. üretimine hiç bir yatırım yapılmamıştır.

Balık fiatları dört yıl önceki seviyelerini muhafaza etmiştir. Filhalka fiatlarda 0.45 frank (yaklaşık 81 kuruş) düşüş kaydedilmiştir; aynı sürede et fiatlarında 0.59 frank (yaklaşık 108 kuruş) artış olmuştur.

Okyanus balıkçı gemi sahipleri Birliği ikrazların tanzimini, faiz hadlerinin indirilmesini ve balık satış fiatlarının liberasyonunu istemektedir. Bu hususlar beş yıllık plânda aynen öngörülmüş tedbirlerdir. Diğer yönden Sanayi Bakanı Kipraiyo okyanus balıkçılık teşebbüslerine bahşedilen ikrazların faiz hadlerinin azaltılmasını para Komisyonuna telkin etmiştir.

«La Pêche Maritime»

BALIK VE BALIKÇILIK

(FISH and FISHERY)

Foundation : 1953

VOL.XVI No. 10	October 1968	ET ve BALIK KURUMU G. M. BALIKÇILIK MÜESSESESİ MD. BEŞİKTAŞ - İSTANBUL	EDITOR O. KARAATA
--------------------------	------------------------	---	------------------------------------

CONTENTS

	Page
GEARS USED IN THE CATCH OF STURGE ON IN TURKEY (PART I)	1
Introduction, «Karma» or long-line	
SALMONS AND TROUTS (PART III)	
The kinds of Salmon, Pink Salmon, Chum Salmon, Silver Salmon, Cherry Salmon, Red Salmon, Kokanee Salmon, King Salmon	
DOGS-TEETH FISHING (GAME) IN THE TURKISH SEA WATERS ...	16
WORLD FISHING NEWS	20

EBK 52/1968

İSTİHBALİNİZİN EMNİYETİ

SEKER SİGORTA
Aradığınız huzuru

kasko

hayat

kaza

Yangın

Nakliyat

Trafik

zirai

hayvan

dolu

makina

SİGORTALARI İLE GARANTİ EDER

**Vita'nızı
şimdi
5 kg.lık
kutularda
alınız...**

GRAFİKA

Vita'nın 5 kg.lık kutuları kolaylığınız için düşünülmüştür.

● **plastik kapak Vita'nızı taptaze olarak muhafaza eder.**

● **Madeni kulp taşımayı kolaylaştırır.**

Evet Vita'nızı 5 kg.lık kutularda almakta istifâdeniz vardır.

Vita yemeğin lezzeti, midenin dostu.

EBK 54/1968

BAŞAK SİGORTA A.Ş.

Türkiyede Sermayesi ve Teskilâtı En Büyük Sigorta Şirketi
Sermayesi : 3.000.000

**YANGIN — NAKLIYAT — HAYAT — KASKO — TRAFİK
FERDİ VE KOLLEKTİF KAZA — HIRSIZLIK
CAM KIRILMASI — UMUMİ MES'ULİYET
SİGORTALARI**

Çabuk İş — Kolay Ödeme

**TÜRKİYENİN HER TARAFINDA
T.C. ZİRAAT BANKALARI,
EMNİYET SANDIKLARI ve
TURİZM BANKASI**

ACENTELEDİR

Telefon: 471256 - 473854 - 475676

EBK 55/1968

**sıcak, soğuk, ses
izolasyonunda**

IZOCAM
CAMYÜNÜ

- * HAFİFTİR
- * ELASTİKİDİR
- * KIRILMAZ
- * YANMAZ
- * ASİTLERE MUKAVİMDİR
- * FİRESİ YOKTUR

IZOCAM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
BANKALAR CAD. TÜRKELİ HAN KAT 3
TELEFON: 49 84 51 - 52

EBK 56/1968

ET ve BALIK KURUMU

TELGRAF : ETBALIK ETBALIK BEŞİKTAŞ
TELEFON : 11 60 00 47 51 98

ANKARA

İSTANBUL

ET VE BALIK KURUMU, YURT İÇİ VE YURT DIŞI PİYASALARA TAZE VE DONMUŞ ET, DERİ, BAĞIRSAK, ET YAĞLARI, ET MAMÜLLERİ, DİĞER HAYVANI ÜRÜNLER İLE BALIK, BALIKUNU VE BALIK YAĞI ARZETMEKTEDİR. AYRICA FRİGORİFİK NAKLİYE GEMİLERİNİ İÇ VE DIŞ SEFERLER İÇİN KİRAYA VERMEKTEDİR. ET VE DİĞER ÜRÜNLER İÇİN ANKARA: BALIK, BALIKUNU, BALIKYAĞI VE GEMİLER İÇİN İSTANBUL ADRESİNE MÜRACAAT EDİLMELİDİR.

ET VE BALIK KURUMU OFFERS FRESH AND FROZEN MEAT, HIDES AND SKINS, SHEEP AND BEEF CASINGS, FATS, MEAT PRODUCTS AND OTHER ANIMAL BY PRODUCTS; ALSO FISH, FISH MEAL AND FISH OIL, TO THE DOMESTIC AND FOREIGN MARKETS. IN ADDITION REFRIGERATED VESSELS ARE CHARTERED FOR CARRYING CARGO TO TURKISH AND FOREIGN PORTS FOR MEAT AND OTHER PRODUCTS PLEASE CONTACT OUR ANKARA HEAD OFFICE, FOR FISH, FISH MEAL, FISH OIL AND VESSELS OUR ISTANBUL ADDRESS MUST BE CONTACTED.

EBK 57/1968

ÇINAR MATBAASI

Fiati: 125 Kuruş